

۲۲ ۷۱ ۸۱۱
به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه بر نگذرد

۸۹ شب و یک یلدا

(مجموعه گردآوری شده فرهنگ شفاهی کمیاب مردم ایران)

تدوین و گردآوری

سیدماشاهاوردی

انتشارات هاویر

۱۴۰۲

سرشناسه	شاهرودی، سیما، ۱۳۷۰
عنوان و نام پدیدآور	۸۹ شب و یک پلدا (مجموعه گردآوری شده فرهنگ شفاهی کمیاب مردم ایران) / تدوین و گردآوری: سیما شاهرودی ویراستار ادبی: علی غلامی فرد
مشخصات نشر	خرم‌آباد، انتشارات هاویر، ۱۴۰۱
مشخصات ظاهری	۳۰۵ ص
شابک	ISBN: 978 - 622 - 7937-91-6
وضعیت فهرست‌نویسی	فیفا
عنوان دیگر	مجموعه گردآوری شده فرهنگ شفاهی کمیاب مردم ایران.
عنوان گسترده	هشتادونه شب و یک پلدا (مجموعه گردآوری شده فرهنگ شفاهی کمیاب مردم ایران)
موضوع	فرهنگ عامه -- ایران Folklore -- Iran ادبیات عامه ایرانی Folk literature, Iranian
موضوع	ایران -- آداب و رسوم و زندگی اجتماعی Iran -- Social life and customs
رده‌بندی دیویی	GR ۲۹۰
رده‌بندی کنگره	۳۹۸ / ۰۹۵۵
شماره کتاب‌شناسی ملی	۹۱۴۳۵۲۶

۸۹ شب و یک پلدا

(مجموعه گردآوری شده فرهنگ شفاهی کمیاب مردم ایران)

تدوین و گردآوری: سیما شاهرودی

ویراستار ادبی: دکتر علی غلامی فرد

انتشارات: هاویر، همراه: ۰۹۱۶۹۷۰۰۴۰۶ شماره‌گان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول ۱۴۰۲ چاپ و صحافی: شهر

امور رایانه‌ای: زهره ندری مدیر تولید: سهمیه اسدزاده طراحی جلد: سمیرا حصاربانی

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۹۳۷-۹۱-۶ بها: ۱۶۰ هزار تومان

Gmail: Haavirpub@gmail.com

Instagram: Havir.pub

بر اساس تعهد گردآورنده و راویان مطالب، عواید حاصل از فروش کتاب صرف امور خیریه خواهد شد و هدف از گردآوری کتاب انجام وظیفه معنوی و خدمت فرهنگی است.

فهرست

صفحه	عنوان
۷	مقدمه .....
۹	سخن ویراستار .....
۱۱	سرود زندگی .....
۱۴	عکس دسته‌جمعی .....
۱۸	مهمان مهربان .....
۲۰	چاه علی‌خان .....
۲۲	شغال‌های حجبی لایلا .....
۲۵	جامو بنداز .....
۲۶	عصای اوستای زینل .....
۲۷	چند ضرب المثل فولکور بختیاری .....
۲۹	چرا هشت رو نزدی؟ .....
۳۱	چند ضرب‌المثل .....
۳۳	علی محد .....
۴۷	باران .....
۴۹	شیرواره .....
۵۳	قدمگاه .....
۵۵	طمع .....
۵۶	مش عزت و چاه .....
۶۳	لامشان .....
۶۵	شاه جهان .....
۷۰	موجود خیالی .....
۷۲	تل پُلویی .....

۷۴	نقشه زن بابا
۷۸	عشق رویایی
۸۱	مرد و نامرد
۸۷	ماما پیر
۸۹	مار نگهبان
۹۳	لاکشت‌های صحرایی
۹۶	گُلَت
۹۹	ده کهنه
۱۰۱	تلوزیون
۱۰۳	شطّ و زاوی
۱۰۸	هکل
۱۱۵	بازی فرشته و شیطان
۱۱۸	مُشنی، اُمرگ، اِسلم بدترین
۱۲۲	آقا اناپک
۱۲۴	مرد بلداجی، زن شهرکردی
۱۲۷	کدخدا و یک روستا
۱۳۳	بویر
۱۳۹	تمتی
۱۴۶	پالوان فس فس
۱۵۰	حجه
۱۵۲	ترمه
۱۵۵	خدابس
۱۶۰	بروهی
۱۶۱	دزد و داس
۱۶۲	تفنگ‌دار قافله‌ها
۱۶۴	کَلّی قَلا
۱۶۶	گرمسیر خوشه
۱۶۷	تنگیس

۱۶۹	کلخنگ
۱۷۶	ظهراب
۱۷۷	چرا دیوها خال خالی بودن؟
۱۸۰	خروس سفید
۱۸۱	درختان زاهدان
۱۸۳	هفت شب و هفت روز
۱۸۶	شاهدختر
۱۸۸	داده جو
۱۸۹	جوال
۱۹۱	سربازان روسی
۱۹۲	سنگ مقدس
۱۹۴	فارچ بهاری
۱۹۵	آخرین چهارشنبه سال
۱۹۶	قلعه تل
۱۹۹	نافه برون
۲۰۲	میش بند
۲۰۸	اصطلاح تیر آوتین
۲۱۰	براهویی
۲۲۱	خان نصیرخان
۲۲۷	قبرستان چشمه زیارت
۲۲۶	گریاسده
۲۲۹	عید مردگان
۲۳۱	برف چال
۲۴۴	سنگین و رنگین
۲۴۸	فرنگیس
۲۵۴	ماه آباد
۲۵۹	خون بس
۲۶۴	ضرب المثل

۲۶۶	وراینه
۲۶۸	لاتو
۲۷۰	لدو
۲۷۵	زارا گورانی
۲۷۸	میج برآر و خار برآر
۲۸۲	ضربالمثل از دیار بیستون
۲۸۶	جنابنو
۲۹۱	آب دادن به گوساله
۲۹۲	مَمیل و امیل
۲۹۵	چند ضربالمثل محلی بختیاری
۲۹۷	چی شی جون
۳۰۰	کپی کف بی
۳۰۲	شاماران
۳۰۵	اگر شد...

مقدمه

برای آفرینش یک اثر هنری، همه رنگ‌ها را در یک جای صفحه نقاشی استفاده نمی‌کنند و با هم مخلوط نمی‌کنند یا فقط از یک رنگ خاص بهره نمی‌برند بلکه هر رنگ در جای به‌خصوصی و میزانی به کار برده می‌شود تا در کنار عناصر دیگر آن اثر بیانگر شکل یا مفاهیم ویژه باشد.

هدف از تهیه اثر پیش‌رو شناخت رنگ‌های اصیل و نادر هویت سنتی کم‌رنگ شده وطن عزیزمان ایران برای تکامل بیشتر پازل فرهنگ و ادبیات ملی است.

در این کتاب مواردی از فرهنگ غنی شفاهی بومی مناطق مختلف ایران عزیزمان گردآوری شده که مردمان همان ناحیه جغرافیایی هم درباره آنها کمتر شنیده‌اند و یا با گذر زمان به فراموشی سپرده شده‌اند.

نکته شایان توجه این است که خوانندگان محترم برای خواندن موارد آموزنده بیشتر و خوشایند می‌توانند به کتاب‌های تخصصی فرهنگ بومی استان‌ها مراجعه کنند؛ چون در این کتاب فقط موارد اندکی از میراث کمیاب فرهنگی برخی استان‌ها گردآوری شده است که ممکن است به ظاهر ناخوشایند و تلخ به نظر برسند؛ اگر چه مفاهیم شیرینی از تجربیات تاریخی و... دارند.